

VASTAAVA TOIMITTAJA: LAURI KUOPPAMÄKI MARIANKATU 23. P.U.H. Ce 20 027. KLO 10-3.
TOIMITUSSIHTEERI: TOIVO HAMMAS UNIONINKATU 4. P.U.H. 2 42.
KUSTANTAJA: KANSANVALISTUSSEURA. Konttori: MUSEOKADUN 18:ssa. P.U.H. TÖÖLÖ 41632. Klo 9-4.
ILMESTYY 15 p. tammi-, maalisk., touko-, heinä-, syys- ja marraskuuta.

KÄSITEOLLISUUDEN OPETUS SUOMESSA ENNEN, NYT JA VASTAISUUDESSA.

ENNEN VUOTTA 1906.

Kotiteollisuus-opetus juontaa perinnän juurensa niiltä ajoilta, jolloin teollisuus yleensä oli läheisessä yhteydessä, jopa varsin kiinteänä kokonaisuutena, kotoisen talouselämän kanssa. Kun entisaikoina, varsinkin maalaistoissa, harvan asutuksen ja puutteellisten kulkuneuvojen takia oli pakko valmistaa kotona kaikki käytännöllisen elämän vaatimat tarveesineet, aiheutti tämä pakon myös opettamaan noiden esineiden tekemistä nuorukaisille. Aikaisemmin oli tämä opetus kotien tehtävänä. Isä opetti pojalleen ja äiti tyttärelleen usein hyvin perinpohjaisen teollisuustyöaidon, minkä tuotteita vielä jälkimaailmakin ihailien käyttää esikuvinaan.

Erinäisistä syistä alkoi sittemmin kotoinen käsityön opetus heikontua ja yleinen kehityksen laki määritteli raaka-aineita muokkaavan työn erällä aloilla hyvinkin ammattimaiseksi sekä muodosteli uusia vaatimuksia ja monipuolisuuksia niillekin työaloille, mitkä erikoisammateilla vielä jäivät kotoisena työnä suoritettaviksi. Kun ihmiskunnan yleinen sivistys ja kansalaistieto aikojen varrella vähitellen järjestyi ammattimaiseksi kouluopetuksiksi, havaittiin tämä opetusmuoto soveliaaksi myös käytännöllisen työn, kotiteollisuustaidonkin opettami-

Ruotsalainen kansanomainen tuoli.

seen. Elinkeinlain säädännöllä lopetettiin entisaikaiset ammattikunnat, jotka aikanaan erittäin tarkalla valvonnalla huolehtivat eri käsityöaloilla toimivien kansalaisten opetuksesta, velvollisuuksista ja oikeuksista ja suunniteltiin tuon vanhan kotoisen yksityisopetuksen rinnalle n. s. vapaa koulumuoto käytännöllisen teollisuustyönkin opettamista varten.

Kotiteollisuusopetuksessa otettiin tämä vapaan elinkeinoin aikaansaattama koulumuoto käytäntöön jo sen alkuaikoina, mutta kummin vain vähäisessä määrässä. Muutamilla seuduilla, siellä täällä, perustivat innokkaat kotiteollisuuden harrastajat sekä kotoisen että ammattimaisenkin käsityöaidon kehittämistä varten n. s. käsityökouluja, ensi aikoina naisten ja myöhemmin myös miesten opettamiseksi. Sittemmin tuli tämä toimiala otetuksi myös niinä aikoina perusteella olevien maatalousseurojen työohjelmaan.

Tähän mentyä jäi kotitarpeisen käsityöaidon opetuksen huolto pitkiksi ajoiksi pääasiassa maanviljelysseurain tehtäväksi. Nämä seurattivat ja ylläpitivät siirrettäviä käsityökouluja, jotka kuukauden tai parin pituisia neuvontakursseja pitäen kiertelevät kylästä kylään tyydyttäen paikkakuntain tarpeita työmasterin johtamina puhdetyötupina, joissa voitiin päivisin työskennellä. Vain muuta-

SISÄLLYS:

Kirjoitelmia: Fr. Jokela: Käsiteollisuuden opetus Suomessa ennen, nyt ja vastaisuudessa (3 kuvaa). - Carolus Lindberg: Käsiteollisuuden tuolikiilpailu (16 kuvaa). - Lauri Kuoppamäki: Naisten kotiperäisistä töistä ja aherteluista. - Toivo Tuovinen: Taidetaonta ja metallinvalajien käsiteollisuutena. - A. H.: Käsiteollisuuden työpöytäkiilpailu (15 kuvaa). - Suomen Käsitönohjeiden Liiton vuosikokous. - Juhon Oksanen: Venen rakentaminen (1 kuva). - Työväkeä kotiteollisuusvainiolta (1 kuva). - Tuonen viestejä (1 kuva).
Kuvia: Ruotsalainen kansanomainen tuoli. - Käsiteollisuuden kilpailutuolit (16 kuvaa). - Lipastokaappi. - Käsiteollisuuden työpöytäkiilpailu (15 kuvaa). - Ilona Jalava: seinävaate, tynny, kaitalaina, keinutuolimatto, 6 kahvimyssiä 4 pöytälinaa.

Kun Käsiteollisuuden tammikuun numero oli kaksoisnumero 1-2, on tämä vuosikerran 3. numero; 4. numero ilmestyy heinä-elokuun vaihteessa.

milla harvoilla seuduilla perustettiin asiaa harrastavien henkilöiden toimesta paikallisia käsityökouluja, joissa opetus oli säännöllistä käsittellen useita tietopuolisia aineita, mutta ylipäänsä olivat myös nämä koulut maanviljelysseurain valvonnan alaisia, saaden niiden välityksellä valtionapunsakin.

VUOSINA 1906—1926.

Kun sittemmin valtion asettama kotiteollisuuskomitea vuosilta 1906—1908 julkaisi laajan mietintönsä ehdottaen syväälle käyppiä uudistuksia kotoisen käsi-

opettajat työskennellä peräti köyhissä olosuhteissa. Palkallaan voi perheellinen opettaja nykyään peittää vain kolmannen osan niukimmistakaan vuotuisista talousmenoistansa. Koulun kaluston uusintaan tarvittavat varat on suurelta osaltaan opettajan hankittava samoin useassa tapauksessa myös huoneiston, lämmön ja valon saanti. Monessa miesten koulussa täytyy hänen huolehtia köyhempien oppilaiden avustuksesta.

Mutta kaikista vaikeuksista huolimatta kotiteollisuusopettajat edelleen uskovat, että kerran vielä voi parempikin päivä koittaa. He työskentele-

Ensimmäisiin kursseihin v. 1910 osastaneet käsityöopettajat.

työtoiminnan kaikinpuoliseksi edistämiseksi ja eri puolilla maata perustettiin varsinaisia kotiteollisuusyhdistyksiä, alkoi kotiteollisuuskouluillekin näiden uuden yhdistysten alaisena sarastaa uusi aamu. Niiden tarkastus ja ylivalvonta asetettiin säännölliselle, myöhemmin vakinaiselle kannalle ja opetustyölle määriteltiin entistä eheämmät suuntaviivat komitean ehdottamissa puitteissa, mikä seikka jo semmoisenaan merkitsi suurta edistysaskelta näiden vähäosaisten oppilaitosten toiminnassa. Eri maakuntain saloseuduilla työskentelevien itseensä sulkeutuneiden käsityöopettajain keskuudessa alkoi herääminen, herääminen toivottomuuden ja turvattomuuden yöstä. He alkoivat uskoa ja toivoa, että käsityöopetuksenkin kansallistaloudellinen merkitys tullaan tunnustamaan. Heissä heräsi luottamus siihen, että yhteiskunnallisessa työnojoissa heidänkin osallensa tullutta aherrusta tarvitaan ja että näin ollen kotiteollisuusopettajain toiminta kerran voisi kehittyä entistä arvokkaammaksi, jopa tyydyttävää toimeentuloakin tuottavaksi työksi.

Taloudelliset vaikeudet ovat kuitenkin kaikkina aikoina olleet kotiteollisuusopettajien suurimman viitsauksena. Yhä edelleen saavat näiden oppilaitosten

vät loma-aikansa sivullisissa ansiotöissä eläksensä, järjestävät iltamia, juhlia, arpajaisia ynnä muita asanharrastajien myötävaikutuksella koululleensa kaluston, huoneiston, lämmön ja valon saamiseksi sekä kauppaavat koulujensa työtuotteita raaka-aineiden ja oppilasavustusten hankkimiseksi. Tällainen käytännölliseen elämään ja paikkakuntalaisten tositärpeeseen tyydyttämiseen perustuva vapaa toiminta onkin ollut omiansa innostamaan opettajia, vaikka tehtävä toisinaan tuntuu raskaalta. Kaikkialla ovat kotiteollisuusopettajat saaneet kansan jakamattoman suosion osaksensa. Muutamilla seuduilla kustannetaan naisten käsityökursseja kokonaan paikallisilla varoilla, kun valtio ei viimeaikoina uusille kouluille ole mitään apua antanut eivätkä entisetkään koulut valtionavulla voi peittää edes toista puolta menoeristään. Yleensä voidaankin sanoa, että kotiteollisuusopettajat elää kiituvasti kansan vapaaehtoisella myötämielisellä suosiolla, mikä vain vaikealla työllä on saavutettavissa.

Pitkien aikojen kuluessa on näihin kouluihin monipuolisten käytännölliseen elämään perustuvien koulujen tuloksiä nyttemmin järjestynyt varsin

asianmukainen toimintamuoto eli ohjelma, jolle jo edellämainittu kotiteollisuuskomitea laati suuntaa viitoittavat perustelut. Se äärimmäisen kaavamainen systemaattisuuden vaatimus, mikä parikymmentä vuotta sitten katsottiin ankaraksi välttämättömyydeksi kotiteollisuusopettajien käytännöllisen työn opetusmuodossa, on vähitellen hioutunut jokapäiväisen elämän tarpeiden ja oppiaineen omien todellisuuslakien mukaiseksi. Piirustuksen opetus niin ikään on vähitellen muodostumassa sellaiseksi, että piirustukset valmistetaan esineiden tekemistä varten s. o. työn esikuviksi, kuten ennen, esineitä piirustamalla varken. Ammattitaidon opetukselle on myös jo saatu suuntaviivat määrittelyksi, mutta kaipaa tämän aineen järjestelyä, ainakin mieskouluihin lähtien, vielä toimenpiteitä opettajain valmistamista näiden. Vaskentöiden ja liiteoppi eri osineen ovat olleet käytännölliseen työhön liittyvien aineiden lisänä varsinkin paikallisten koulujen ohjelmassa, ollen näiden aineiden opetus kohdistettuna kotiteollisuustyön ja sen liiketoiminnan alalla tarvittavien tietojen antamiseen.

Kotiteollisuuden ylitarkastajan toimesta on koulujen opettajille pidetty useita erinäisiä opintokursseja, joissa keskusteluilla ja yleispiirteisillä luennoilla on selostettu opetustyön eri kohtia, ja ovat nämä kurssit olleetkin erittäin tärkeinä tekijänä koulujen toimintamuodon järjestelyssä sekä yleensä siinä monipuolisessa uudistustyössä, jota kotiteollisuusopetuksen edistämiseksi maassamme vuodesta 1908 lähtien on suoritettu.

TOIVOMUKSIA VASTAISUUDEN VARALTA.

Viime aikoina on alkanut tuntua siltä, että näiden edullisesti vaikuttaneitten yleisten kurssien lisäksi tarvitaan myös erikoiskursseja opettajille koulujen ohjelmaan kuuluvien aineiden opetuksessa. On varsin ilmeistä, että yksinäisillä saloseuduilla työskentelevien opettajain tiedot ja taidot, mitkä heille omissa mahdollisimman lyhytaikaisissa koulunkäynnissään eivät liene aina täysin selvinneetkään, kaipaavat uudistusta ja vahvistamista. Tämän lisäksi taloudellisista syistä viimeaikoina muille toi-

Sortavalassa v. 1912 pidettyjen käsityöopettajain kesäkurssien osanottajat.

aikoina on eri seuduilla maata tositärpeeseen vaatimana harkittu rautaseppäkoulujen perustamiskysymystä, mutta kun uusille kouluille ei ole saatu valtioapua eikä entisiinkään kouluihin maatalousseppän ja kotiteollisuusopettajain opetuksen valmistuneita opettajia niin on tällaisten koulujen perustamisaikeiden täytynyt raueta.

Siihen nähden, että rautatyön opettajain tarve yhä käy välttämättömäksi ja että yleensä kotiteollisuusopettajain miesopettajain ja sekä monien muiden oppilaitosten käsityöopettajain valmistus vielä on sangen hapuilevaa ja epämääräistä, olisi mielestämme kaikessa laajuudessaan. Valtio nimittäin tarvitsee monenkaltaisissa omissakin laitoksissaan käsityöopettajia, joiden taitoon nähden eri toimialoilla on olemassa mitä erilaisimpia vaatimuksia.

Erikoisena piirteenä kotiteollisuusopettajien elämässä viimeaikoina on ilmennyt se, että niille eri puolilla maata on alettu hankkia omia toimitaloja. Tämä seikka aiheuttaa osaksi siitä, että siirrettäville, varsinkin miesten kouluille käy vuosi vuodelta vaikeammaksi saada sopivia huoneistoja eri paikkakunnista sekä osaksi näiden koulujen tehtävien muuttumisesta eri aikakausina. Yhä lisääntyvässä määrässä vaaditaan miesten kouluilla nykyään sitä, että niiden tulee valmistaa oppilaisensa ammattitaitoisiksi henkilöiksi, jotka koulusta saamallaan tiedoilla ja taidoilla pystyvät kotiseuduillaan ja muuallakin elättämään

itsensä ja perheensä, ja kun tämänlaisen vaatimuksen täyttämiseen aina on suurempi mahdollisuus paikallisissa kouluissa kuin siirrettävissä, on tämä todennäköisesti omiansa aiheuttamaan yhä useampien siirrettävien koulujen siirrettävistä paikallisiksi, joille tällöin myös tarvitaan omia taloja. Tämä

Helsingin kesäkurssien v. 1926 osanottajat.

omien talojen aikaansaanti on kuitenkin vaikeasti toteutettavissa. Kunnat, joille näiden kysymysten huoltaminen kaiken asiallisuuden nimessä kuuluisi, ovat maaseuduilla tavallisesti kokonaan välinpitämättömiä kaikenlaisen elinkeinon edistävien laitojen tarpeellisuudesta. Toistaiseksi on kova maassa vain kaksi maalaiskuntaa, jotka ovat kotiteollisuusopetuksensa rakentaneet oman talon. Yleensä ovat näiden koulujen talot yksityisten asanharrastajain hankkimia. Nimellisesti niitä kyllä on olemassa erinäiset yhdistykset y. m. yhteisöt, mutta kun nämä yhdistykset useinkin ovat varsin vähävaraisia, niin täytyy yksityisten kansalaisten olla sekä nimellään että työllään niiden yleistä hyvää edistäviä toimenpiteitä tukemassa.

Kun kotiteollisuusopetus ja muuhunkin ylläpitönsä nähden kohtuuttoman suuressa määrin saa työskennellä kansan hyväntahtoisuuteen perustuvan epävarman omavaraistalouden turvissa, niin onni erittäin toivottavaa, että valtio sekä maalaiskunnat entistä suuremmissa määrin kiinnittäisivät huomionsa niihin pyrkimyksiin, joita eri tahoilla maata nykyään ilmenee kotiteollisuusopettajien talon hankkimiseksi. Tähän luullis asianomaisilla maan kansalaisten hyvinvoinnin puoltajilla olevan erikoista velvollisuutta, jo sen tähden, että nämä koulut ovat huomattavan suuressa määrin omiansa kohottamaan kansan siveellistä sekä aineellista elintasoja, vaikuttaen täten voimakkaalla tavalla erinäisten yhteiskunnan jäsenten veronmaksukykyynkin.

Fr. Jokela.